

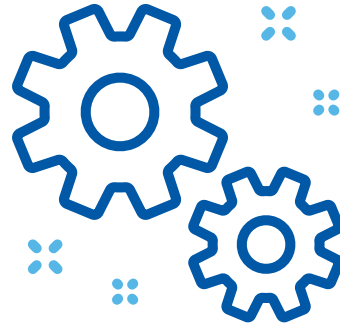

Maahanmuuttovirasto
Migrationsverket
Finnish Immigration Service

Kurs om det finländska samhället

Att arbeta i Finland

Arbetslivsterminologi

Arbetsavtal

Arbetsavtal ingås av en arbetstagare och en arbetsgivare. I arbetsavtalet lovar arbetstagaren att han eller hon utför ett avtalat arbete och arbetsgivaren lovar att betala en avtalad lön för det. I arbetsavtalet avtalas till exempel om lön, arbetstid, anställningsförhållandets längd och arbetsuppgifter. Arbetsavtalet kan vara skriftligt, muntligt eller elektroniskt. Det lönar sig att ingå ett skriftligt arbetsavtal.

Anställningsförhållande

Arbetstagaren och arbetsgivaren har ett anställningsförhållande, då de ingår ett arbetsavtal.

Kollektivavtal

Kollektivavtal ingås av ett fackförbund och en arbetsgivarorganisation tillsammans. I kollektivavtal avtalas om arbetsvillkor som följs i en viss bransch. Arbetsvillkor är till exempel lön, arbetstider och semester. Arbetsavtalet ska innehålla information om vilket kollektivavtal arbetsgivarens tillämpar.

Fackförbund

En organisation med arbetstagare inom samma bransch som medlemmar. Fackförbundet diskuterar med arbetsgivarens representanter arbetstagarnas arbetsvillkor, lön och arbetstid. På arbetsplatsen representeras fackförbundet och de arbetstagare som hör till det av förtroendemannen. Asylsökande kan vara medlemmar i fackförbund.

Arbetarskyddsmyndigheten

TI Finland sköts övervakning av arbetarskyddet av statens arbetarskyddsmyndighet. Arbetarskyddsmyndigheten har som uppgift att övervaka att bestämmelser om säkerheten på arbetsplatsen och arbetarskyddet iakttas samt att arbetsgivaren följer lagstiftningen i fråga om arbetstider och löner. Arbetstagaren kan alltid kontakta arbetarskyddet om han eller hon har frågor om anställningsförhållandet eller säkerheten på arbetsplatsen. Arbetarskydd innebär även att man på arbetsplatsen ska bedöma vilka risker som finns där.

När får man arbeta?

Som asylsökande får du börja arbeta:

- 3 månader efter att du har lämnat in din asylansökan om du har ett giltigt resedokument som förutsätts och som berättigar till gränsövergång (pass)
- 6 månader efter att du har lämnat in din asylansökan utan ett giltigt resedokument.

Rätten att arbeta gäller enligt följande:

- Ett positivt beslut: Om du får ett positivt beslut kan du i de flesta fallen fortsätta att arbeta i Finland. Du får ett uppehållstillståndskort där du kan kontrollera om du har rätt att arbeta i Finland.
- Ett negativt beslut: Om du får ett negativt beslut och överklagar det kan du fortsätta arbeta tills du får ett verkställbart beslut. Din rätt att arbeta upphör då du enligt lag kan avvisas från landet.

Asylsökandens rätt att arbeta är inte samma sak som uppehållstillstånd för arbetstagare. Asylsökandens rätt att arbeta börjar automatiskt. Det kommer inget separat besked om detta och du behöver inte ansöka om något separat tillstånd.

Till asylsökandens rätt att arbeta hör inte rätten att starta ett företag eller en firma, utan du behöver ett separat uppehållstillstånd för detta.

Intyg över rätten att arbeta

Arbetsgivaren är skyldig att kontrollera att en utländsk arbetssökande har rätt att arbeta i Finland. Arbetsgivaren får begära av dig ett intyg för att säkerställa rätten att arbeta.

Arbetsgivaren eller arbetssökanden själv kan begära av Migrationsverket ett intyg över rätten att arbeta. Intyget begärs med en blankett och behandlingsavgiften för begäran är 50 euro. Ett kvitto på avgiften ska förevisas som bilaga till begäran.

På Migrationsverkets webbplats finns aktuell information om intygande av rätten att arbeta:

<https://migri.fi/sv/begaran-om-intyg>

SE UPP för arbetsgivare som anställer människor utan rätt att arbeta! Du kan göra dig skyldig till en förseelse eller ett brott.

Att söka jobb

- Ta reda på vilka slags jobb som erbjuds i ditt område och kontakta arbetsgivare. Var öppen inför olika arbetsmöjligheter.
- Skriv en arbetsansökan och en meritförteckning, dvs. ett CV. På förläggningen kan man göra åt dig en kompetenskartläggning som du kan använda som meritförteckning.
- Det är lättare att hitta ett jobb om du kan finska eller svenska. Det lönar sig alltid att studera språket!
- I Finland sker jobbsökning ofta i internet. Du kan fylla i ansökningsblanketter på webbplatser för jobbsökning eller skicka ansökningar per e-post.
- Om du är en lämplig kandidat för arbetet, kan du få en kallelse till en arbetsintervju. Förbered dig inför att motivera varför du skulle vara en bra arbetstagare för den uppgift som du har sökt.

Vad ska man göra efter att ha hittat ett arbete?

Ingå alltid ett skriftligt **arbetsavtal** med arbetsgivaren. Det lönar sig att ingå ett skriftligt arbetsavtal också om ett kort anställningsförhållande. Underteckna inga papper som du inte förstår. Anställningsavtalet ska åtminstone definiera:

- lön
- arbetstid
- anställningsförhållandets längd och
- arbetsuppgifter.

Alla förvärvsarbetande i Finland betalar skatter. Också du ska skaffa ett **skattekort**. Skatterna dras direkt av från din lön. Då du hämtar ett skattekort ska du ta med dig förläggningens kundkort.

Lönen fastställs i ditt arbetsavtal. Den ska vara åtminstone så stor som man avtalat i kollektivavtalet för branschen. Lönen ska betalas minst en gång i månaden. Från din lön dras av de skatter som du betalar, dvs. förskottsinnehållning, och andra obligatoriska avgifter. Med lönen ska du få ett lönekvitto som anger din lön samt de skatter och övriga avgifter som du har betalat. Bokför dina egna arbetstimmar och kontrollera varje gång att uppgifterna i lönekvittot är korrekta!

För utbetalning av lön behövs i regel också ett **bankkonto**. Om du vill få lönen på förläggningens prepaid-kort ska du visa ett skriftligt arbetsavtal på förläggningen.

Observera att lönen påverkar din mottagningspenning och beroende på dina inkomster kanske du också måste betala för logi, måltider och hälsovårdsutgifter. Du får information av förläggningens socialarbetare.

Oavlönad praktik

Den finländska lagstiftningen känner inte till oavlönad praktik. Sådan är endast möjlig som en del av studier eller i utbildningar som ordnas av arbets- och näringsbyrån. Man ska alltid få ändamålsenlig lön för praktik eller arbete. I oavlönad praktik finns alltid en risk att man blir utnyttjad. Ofta är det fråga om normalt arbete som man ska betala en normal lön för.

Asylsökande har samma rättigheter och skyldigheter i arbetslivet som alla andra arbetstagare. Enligt finländsk lag får man inte betala åt någon mindre lön för att han eller hon är utlänning eller asylsökande.

Ta inte emot
oavlönat arbete!

Rättigheter i arbetet

Alla som arbetar i Finland omfattas av samma arbetsvillkor. Utländska och finländska arbetstagare ska behandlas på samma sätt. Som arbetstagare har du rätt till:

- ett skriftligt arbetsavtal och arbetsvillkor
- en lön, arbetstid och avlönad semester enligt kollektivavtalet och arbetsavtalet
- föreskrivna pauser under arbetsdagen
- ersättningar som betalas för övertidsarbete
- en trygg arbetsmiljö
- företagshälsovård och sjukledighet
- introduktion i arbetet
- att organisera dig och höra till ett fackförbund
- meddela arbetsgivaren eller arbetarskyddsmyndigheten om problem som uppstår i arbetet.

**Du får inte arbeta
utan rätten att
arbeta!**

Arbetstagarens skyldigheter

Som arbetstagare har du skyldigheter mot din arbetsgivare:

- Arbeta noggrant.
- Följ arbetsgivarens anvisningar.
- Kom till arbetet i tid.
- Meddela om du är sjuk eller av någon annan orsak inte kan komma till arbetet.
- Avtala på förhand om lediga dagar.
- Använd den skyddsutrustning och de redskap som arbetsgivaren ger.
- Äventyra inte din egen eller andras säkerhet.
- Meddela din chef om brister och faror som du observerar.
- Be att få mer arbete om uppgifterna tar slut.
- Berätta inte för andra om arbetsgivarens sekretessbelagda uppgifter.
- Utför inte för något annat företag sådant arbete som skadar din arbetsgivare.

Vad gör jag om jag hamnar i svårigheter på jobbet?

Arbetsgivaren ska följa lagar och avtal. Förhandla med arbetsgivaren i problemsituationer. Om problemet inte löser sig kan förläggningspersonal, fackförbundet eller arbetarskyddsmyndigheterna ge råd åt dig.

I följande situationer kan du meddela polisen eller arbetarskyddsmyndigheten om det som inträffat:

- Du märker att man bryter mot lagen på din arbetsplats.
- Du blir utsatt för våld eller hot om våld.
- Du får inte den lön som ni avtalat om eller man betalar åt dig endast för en del av de arbetstimmar som du har gjort.
- Man tvingar dig att utföra för långa arbetsskift, eventuellt utan ändamålsenliga pauser.

När arbetsavtalet upphör

I arbetsavtalslagen föreskrivs om anställningsförhållandets upphörande. I regel upphör arbetsavtalet först efter en uppsägningstid. Under uppsägningstiden arbetar arbetstagaren som vanligt och ska få normal lön. Uppsägningstiden beror på anställningsförhållandets längd: i anställningsförhållanden som är kortare än ett år är uppsägningstiden i regel 14 dagar.

Arbetsavtalet kan endast hävas genast under prøvotiden eller om arbetstagaren eller arbetsgivaren bryter mot eller försummar de förpliktelser som avtalas i arbetsavtalet.

Se till att du får korrekt semesterersättning då anställningsförhållandet upphör. Du får en semesterersättning om du inte har använt alla dina semesterdagar. Du kan kontrollera semesterersättningen på lönekvittot.

Be alltid om ett arbetsintyg för ditt arbete. Du behöver det när du söker ett nytt arbete. Be också alltid att förläggningspersonal lägger till din arbetserfarenhet i den kompetenskartläggning som tagits fram för dig.

Tilläggsmaterial

Projektet Finland – mitt hem har gjort videor om det finländska samhället. Temat för en video är Att hitta jobb och arbeta i Finland.

Du hittar videon i YouTube:

<https://www.youtube.com/c/KotonaSuomessa/playlists>

Videon kan ses på följande språk: finska, svenska, engelska, arabiska, dari, kurmanji, somaliska, sorani, thai, kinesiska, franska, estniska, tigriska och ryska.

Brottsofferjouren har gjort en video om arbetstagarens rättigheter. Du kan se den i YouTube på 16 olika språk

<http://www.riku.fi/en/various+crimes/labor+exploitation>

Kontaktinformation

- Skatteförvaltningen och ärenden som gäller skattekort
www.vero.fi/sv/privatpersoner/
fn: 029 497 001
- FFC:s servicenummer för invandrare: avgiftsfri rådgivning i frågor som gäller anställningsförhållanden
workinfinland@sak.fi
fn: 0800 414 004
- Arbetarskyddsmyndighetens telefonrådgivning
www.tyosuojelu.fi/web/sv/forsta-sidan
fn: 029 501 6620
- Brottsofferjouren
www.riku.fi/sv
fn: 116 006
- Hjälpsystemet för offer för människohandel
www.ihmiskauppa.fi/sv
tel: 029 546 3177

Maahanmuuttovirasto
Migrationsverket
Finnish Immigration Service